

MATEMATIKA

ZA PRIJAMNE ISPITE

Arhitektura

Kemija

FSB

Farmacija

Tehnologija

FOI

RGN

PMF

Ekonomija

ETF

Građevina

Promet

B
R
A
N
K
O

T
O
P
I
Ć

ZBIRKA POTPUNO
RIJEŠENIH ZADATAKA

PREDGOVOR

Ova je zbirka riješenih zadataka namijenjena učenicima IV. razreda svih četverogodišnjih škola, ali će dobro poslužiti i učenicima ostalih razreda.

U zbirci su riješeni zadaci s prijamnih ispita na većini fakulteta i viših škola u Republici Hrvatskoj. Riješeni su se zadaci pojavljivali na ispitima od 1991. do 2004. godine. Nadam se da će takva zbirka pripomoći pripravi učenika za polaganje prijamnih ispita, a učenicima gimnazija koristit će i kod priprave za matematiku na maturi.

Učenicima preporučujem da sami pokušaju riješiti zadatak i da tek nakon dužeg neuspješnog promišljanja pogledaju rješenje. Na kraju zbirke je nekoliko originalnih testova za provjeru uspješnosti svladavanja gradiva izloženog u zbirci. Uza svaki zadatak navedeni su i fakulteti gdje su se zadaci pojavljivali u identičnom ili sličnom obliku.

Premda je zbirka prošla višestruku provjeru, sigurno će biti i pogrešaka. Svima koji ih uoče i upozore na to, bit ću zahvalan i u sljedećem će izdanju to biti ispravljeno.

I na kraju zahvaljujem uredniku, lektoru, recenzentima i svima koji su pripomogli pojavi ove zbirke.

U Varaždinu, prosinca 2004.

Branko Topić

Sadržaj

Zadaci

1. Algebarski izrazi	9	115
2. Problemi	16	130
3. Linearne jednadžbe i nejednadžbe s jednom nepoznanicom	20	137
4. Zadaci s apsolutnom vrijednošću	23	147
5. Polinomi	26	157
6. Sustavi jednadžbi	28	162
7. Kompleksni brojevi	29	164
8. Kvadratne jednadžbe s primjenama	33	172
9. Kvadratne funkcije	36	179
10. Iracionalne jednadžbe i nejednadžbe	38	183
11. Eksponecijalne i logaritamske funkcije	39	185
12. Trigonometrijske relacije, jednadžbe i nejednadžbe	45	202
13. Nizovi i redovi	50	214
14. Kombinatorika - vjerojatnost	52	218
15. Funkcije	55	223
16. Planimetrija	59	232
16.1. Trokuti	63	232
16.2. Četverokuti	71	243
16.3. Mnogokuti	76	251
16.4. Krug, kružnica, dijelovi kruga	78	253
17. Stereometrija	82	256
17.1. Uglata tijela	82	256
17.2. Obla tijela	88	262
17.3. Upisana, opisana i rotacijska tijela	93	268
18. Analitička geometrija ravnine	95	271
18.1. Pravac	95	271
18.2. Kružnica, Elipsa, Hiperbola, Parabola	99	277
19. Vektori	106	288
20. A sada, svega pomalo	108	290
21. Testovi	298	304

Popis fakulteta s kraticama

1. **ETF** ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET (**FER**)
2. **FSB** FAKULTET STROJARSTVA I BRODOGRADNJE
3. **PMF** PRIRODOSLOVNO – MATEMATIČKI FAKULTET
STRUKE – MATEMATIKA I FIZIKA
4. **K** PRIRODOSLOVNO – MATEMATIČKI FAKULTET
STRUKA – KEMIJA
5. **T** FAKULTET KEMIJSKOG INŽENJERSTVA I TEHNOLOGIJE
TEKSTILNO – TEHNOLOŠKI FAKULTET
6. **F** FARMACEUTSKO – BIOKEMIJSKI FAKULTET
7. **A** ARHITEKTONSKI FAKULTET
8. **G** GRAĐEVINSKI FAKULTET
9. **RGN** RUDARSKO – GEOLOŠKO – NAFTNI FAKULTET
10. **BT** PREHRAMBENO – BIOTEHNOLOŠKI FAKULTET
11. **E** EKONOMSKI FAKULTET
HOTELIJERSKO – TURISTIČKI FAKULTET
12. **P** FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI
13. **FOI** FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

- 44.^G Nađite zbroj rješenja jednačbe $|\sin 2x| + |\cos x| = 0$ u intervalu $[0, 2\pi]$.
- 45.^{PMF} Koliko korijena ima jednačba $\sin|2x - \pi| = 1$ u intervalu $\langle -\pi, \pi \rangle$?
- 46.^K Ako je $\operatorname{ctg}\left(\frac{3\pi}{2} - x\right) = \frac{4}{3}$ i $0 \leq x \leq \frac{\pi}{2}$, koliko je $\cos \frac{x}{2} \cdot \cos \frac{5x}{2}$.
- 47.^{ETF} U nekom kosokutnom trokutu s kutovima α, β, γ je $\sin \alpha : \sin \beta : \sin \gamma = 7 : 8 : 9$. Izračunajte $\cos \beta$!
- 48.^{BT} Ako je $\operatorname{tg} \frac{x}{2} = 4$, koliko je $\frac{6 \sin x - 7 \cos x + 1}{8 \sin x + 9 \cos x - 1}$?
- 49.^{PMF} Nađi maksimum funkcije $f(x) = 2 + 2 \cos x - \sin^2 x$!
- 50.^{FSB} Koliki je osnovni period funkcije $y = \sin 2x + \cos^2 x$?
- 51.^{PMF} Za koju vrijednost realnog parametra a jednačba $\cos \frac{x}{2} = a$ ima paran broj korijena u intervalu $\langle -2\pi, 4\pi \rangle$?
- 52.^{PMF} Ako je $\sin \alpha + \cos \beta = m$ i $\cos \alpha - \cos \beta = n$ koliko je $\sin 2\alpha$?
- 53.^{PMF} Nađi broj realnih korijena jednačbe $|\sin x| + \sin|x| = 2 - \frac{1}{8}x^2$!
- 54.^{PMF} Nađi najmanji a za koji jednačba $\operatorname{tg}^2 x + \operatorname{ctg}^2 x = a$ ima rješenje.
- 55.^{FER} Pojednostavni $\frac{(1 - \sin x)^2 + \cos^2 x}{(1 - \sin x)^2 - \cos^2 x} \cdot \left(\frac{1 + \cos x}{\sin x} - \frac{\sin x}{1 + \cos x} \right)^{-1}$.
- 56.^{FER} Nađi broj rješenja jednačbe $|\sin 3x| = |\cos 3x|$ u intervalu $[0, 2\pi]$.
- 57.^{PMF} Nađi temeljni period funkcije $f(x) = |\cos 2x| - 1$.
- 58.^{FER} Koliki je zbroj rješenja jednačbe:
- a) $\sin x \cdot \cos x \cdot \cos 2x = -\frac{1}{8}$ u intervalu $\left[-\frac{\pi}{3}, \frac{6\pi}{5}\right]$;
- b) $\log_3(\operatorname{tg} 3x) = 0.5$ u intervalu $[0, \pi]$?
- 59.^{PMF} Nađi vrijednost izraza $\log \operatorname{tg} 1^\circ + \log \operatorname{tg} 2^\circ + \log \operatorname{tg} 3^\circ + \dots + \log \operatorname{tg} 89^\circ$!

$$45. \text{PMF} \quad |2x - \pi| = \frac{\pi}{2} + k2\pi$$

$$a) \quad 2x - \pi = \frac{\pi}{2} + k2\pi \Rightarrow 2x = \frac{3\pi}{2} + k2\pi \Big| :2 \Rightarrow x = \frac{3\pi}{4} + k\pi.$$

Lako se pokaže da je samo $x = \frac{3\pi}{4}$ rješenje ($k = 0$).

$$b) \quad -2x + \pi = \frac{\pi}{2} + k2\pi \Rightarrow x = \frac{\pi}{4} + k\pi.$$

Jedina su rješenja za $k = 0$ i $k = -1$.

Postoje ukupno 3 rješenja.

$$46. \text{K} \quad \text{ctg}\left(\frac{3\pi}{2} - x\right) = \frac{4}{3} \Rightarrow \text{tg } x = \frac{4}{3} \Rightarrow \sin x = \frac{4}{5}, \cos x = \frac{3}{5}.$$

$$\begin{aligned} \cos \frac{x}{2} \cdot \cos \frac{5x}{2} &= \frac{1}{2} \cdot (\cos 3x + \cos 2x) = \frac{1}{2} \cdot (4\cos^3 x - 3\cos x + \cos^2 x - \sin^2 x) = \\ &= \frac{1}{2} \cdot \left(4 \cdot \frac{27}{125} - \frac{9}{5} + \frac{9}{25} - \frac{16}{25}\right) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{108 - 225 + 45 - 80}{125}\right) = -\frac{152}{2 \cdot 125} = -\frac{76}{125}. \end{aligned}$$

47. ^{ETF} Iz sinusnog poučka sledi $a : b : c = 7 : 8 : 9$, a iz kosinusnog poučka i relacija

$$a = \frac{7}{8}b, \quad c = \frac{9}{8}b \text{ dobije se } \cos \beta = \frac{11}{21}.$$

48. ^{BT} Iz univerzalne supstitucije $\text{tg} \frac{x}{2} = t$ sledi

$$\sin x = \frac{2t}{1+t^2} = \frac{8}{17}, \quad \cos x = \frac{1-t^2}{1+t^2} = \frac{1-16}{1+16} = -\frac{15}{17}$$

$$\text{i konačno } \frac{\frac{48}{17} + \frac{105}{17} + 1}{\frac{64}{17} - \frac{135}{17} - 1} = \frac{\frac{170}{17}}{\frac{-88}{17}} = -\frac{85}{44}.$$

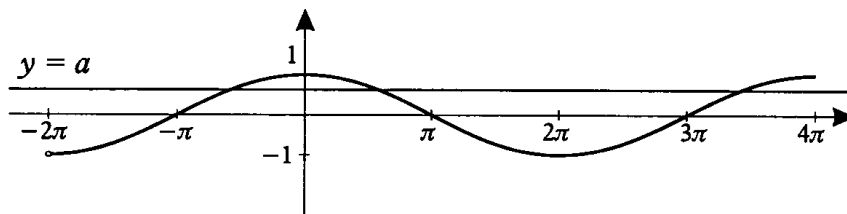
$$49. \text{PMF} \quad f(x) = 2 + 2\cos x - (1 - \cos^2 x) = \cos^2 x + 2\cos x + 1 = (1 + \cos x)^2$$

$$f_{\max} = 4 \quad (\text{za } \cos x = 1).$$

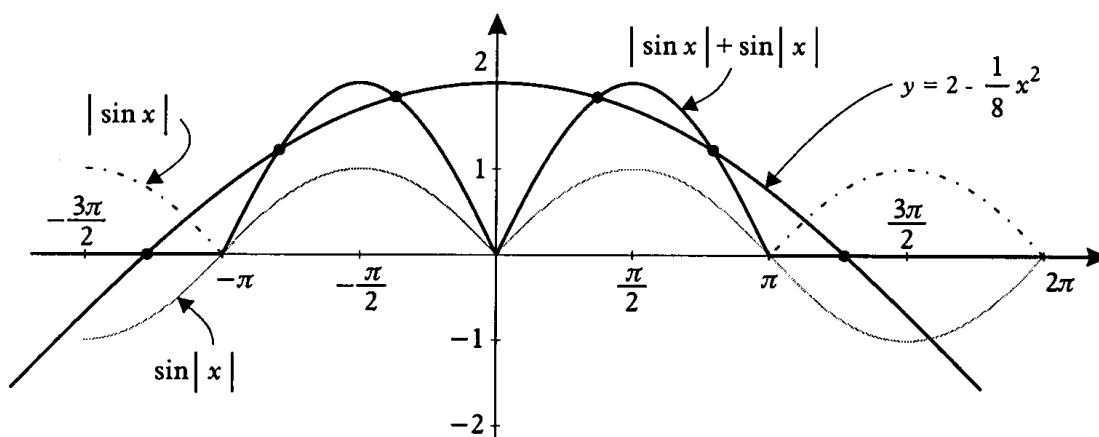
50. ^{FSB} $y = \sin 2x + \frac{1 + \cos 2x}{2}$. Periodi funkcija $\sin 2x$ i $\cos 2x$ su $\frac{2\pi}{2} = \pi$, pa je osnovni period π !

52. ^{PMF} Zbrojimo li jednačbe dobivamo $\sin \alpha + \cos \alpha = m + n$. Kvadriranjem bismo dobili $\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha + 2\sin \alpha \cos \alpha = (m + n)^2$, odnosno $1 + \sin 2\alpha = (m + n)^2$ i konačno $\sin 2\alpha = (m + n)^2 - 1$!

51. ^{PMF} Iz grafa funkcije $f(x) = \cos \frac{x}{2}$ (period 4π) vidimo da je to $a = 1$ jer onda postoje 2 rješenja. Za $a = -1$ imamo jedno (2π) jer za -2π funkcija nije definirana!

53. ^{PMF} Narišimo grafove funkcija:

Vidimo da se sijeku u 6 točaka, pa je toliko rješenja.

54. ^{PMF} $\text{tg}^2 x + \text{ctg}^2 x = a$ (zbog toga što je lijeva strana pozitivna mora biti $a \geq 0$)

$$\text{tg}^2 x + \frac{1}{\text{tg}^2 x} = a \cdot \text{tg}^2 x \Rightarrow \text{tg}^4 x - a \text{tg}^2 x + 1 = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow D \geq 0 \Rightarrow a^2 - 4 \geq 0 \Rightarrow |a| \geq 2 \begin{cases} a \geq 2 \\ a \leq -2 \end{cases} \text{ (zbog } a \geq 0) \Rightarrow a_{\min} = 2!$$

$$\begin{aligned} 55. \text{ FER } & \frac{1 - 2 \sin x + \sin^2 x + \cos^2 x}{1 - 2 \sin x + \sin^2 x - \cos^2 x} \cdot \left(\frac{1 + 2 \cos x + \cos^2 x - \sin^2 x}{\sin x \cdot (1 + \cos x)} \right)^{-1} = \\ & = \frac{2 - 2 \sin x}{\cancel{\sin^2 x} + \cancel{\cos^2 x} - 2 \sin x + \cancel{\sin^2 x} - \cancel{\cos^2 x}}{\cancel{\sin^2 x} + \cancel{\cos^2 x} + 2 \cos x + \cancel{\cos^2 x} - \cancel{\sin^2 x}} \cdot \frac{\sin x \cdot (1 + \cos x)}{\sin x \cdot (1 + \cos x)} = \\ & = \frac{2 \cdot (1 - \sin x)}{2 \sin x \cdot (\sin x - 1)} \cdot \frac{\sin x \cdot (1 + \cos x)}{2 \cos x \cdot (1 + \cos x)} = -\frac{1}{2 \cos x} = -\frac{\sec x}{2} \quad (\sec x - \text{sekans } x)! \end{aligned}$$

32. ^{ETF} Ako je $f(x) = \frac{ax+2}{2x+a}$ i $f(1)+f(2)=4$, koliko je $f^{-1}(1)+f^{-1}(2)$?
33. ^{FSB}_{ETF} $f(x) = \frac{1}{x} + 7$, $g(x) = \frac{x}{1-7x}$. Nađite $f(g(x+1))$.
34. ^{PMF} Ako je $f(x+\pi) = 2\sin\left(\frac{\pi}{2}-x\right) + \cos(2\pi-x)$, nađite $f\left(\frac{35\pi}{3}\right)$.
35. ^{PMF} Ako je $f(x-2\pi) = \cos\left(\frac{\pi}{2}+x\right) - 2 \cdot \sin(x-\pi)$, koliko je $f\left(-\frac{35\pi}{6}\right)$?
36. ^G Ako je $f(x) = e^{\sqrt{x}}$, $g(x) = 2 \cdot \ln x$, koliko je $(g \circ f)(t)$?
37. ^E Ako je $f\left(x + \frac{1}{x}\right) = x^2 + \frac{1}{x^2}$, izračunajte $f\left(\frac{1}{x}\right)$.
38. ^E Nađite domenu realne funkcije $f(x) = \sqrt{\log_{\frac{1}{3}}(1-x)}$.
39. ^{PMF} Nađite kodomenu funkcije $y = |1-x| - |2+x|$.
40. ^{PMF} Nađite inverznu funkciju funkcije $y = \log_2 x + \log_4 x$.
41. ^{FSB} Za funkcije $f(x) = x^3 - 1$ i $g(x) = x \cdot (x+1) + 1$ izračunajte $(f^{-1} \circ g)(2)$!
42. ^{ETF} Za $f(x) = \frac{1-x}{x}$ i $g(x) = x + \frac{1}{x}$ izračunajte $f^{-1}\left[g\left(\frac{1}{x}\right)\right]$!
43. ^{PMF} Nađi sve realne brojeve a za koje se grafovi funkcija $y = 2ax + 1$ i $y = (a-6) \cdot x^2 - 2$ ne sijeku.
44. ^E Ako je $f(x) = \sqrt{x^2 - 2x + 1} + \sqrt{x^2 + 2x + 1}$, izračunajte $f(\sqrt{3} - 2)$!
45. ^E Nađi kodomenu funkcije $f(x) = -\left(\frac{1}{2}\right)^{x-1} + 5$!
46. ^E Pojednostavni funkciju $f(x) = (x+1)^4 - 4(x+1)^3 + 6(x+1)^2 - 4(x+1) + 1$!
47. ^E Za koje realne brojeve funkcija $f(x) = 2^{-x^2+2} - 2$ poprima samo pozitivne vrijednosti?
48. ^E Ako je $f^{-1}(x+1) = \frac{3x+6}{1-x}$, koliko je $f(1)$?
49. ^E Ako je $f(x) = \frac{2x-3}{3+x}$, koliko je $f^{-1}(3)$?
50. ^E Ako je $f(2x+1) = (4x+3)^{-1}$, a $f^{-1}(x)$ inverzna funkcija od $f(x)$, nađi $f^{-1}(3)$!